

گزارشگری جرم و مبانی اسلامی آن

با ارائه الگوی مطلوب برای

نظام کیفری جمهوری اسلامی ایران

مؤلف:

محمد صالح طاهرآبادی

www.ketab.ir

بهار ۱۴۰۱

سرشناسه	: طاهرآبادی، محمدصالح، ۱۳۷۱-
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: گزارش‌گری جرم و مبانی اسلامی آن با ارایه الگوی مطلوب برای نظام کیفری جمهوری اسلامی ایران/مؤلف محمدصالح طاهرآبادی.
مشخصات نشر	: اردستان: مشارق الانوار، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۳۰۳ص: مصور(رنگی)، جدول، نمودار(رنگی).
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۵۹۳۲-۰۰-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۸۳] - ۳۰۳.
	: جرم و جنایت -- ایران -- پیشگیری -- مشارکت شهروندان Crime prevention -- Citizen participation -- Iran
	: جرم و جنایت -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام Crime -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: حقوق جزا -- ایران Criminal law -- Iran
	: جرم‌شناسی -- ایران Criminology -- Iran
	: HV۷۴۳۴
رده بندی کنگره	: ۳۶۴/۴۰۹۵۵
رده بندی دیویی	: ۸۸۳۵۳۲۲
شماره کتاب شناسی ملی	: فیفا
اطلاعات رکورد کتابشناسی	

عنوان کتاب:	گزارش‌گری جرم و مبانی اسلامی آن با ارائه الگوی مطلوب برای نظام کیفری جمهوری اسلامی ایران
ناشر:	مشارق الانوار
مؤلف:	محمد صالح طاهرآبادی
سال انتشار:	بهار ۱۴۰۱
نوبت چاپ:	اول
شمارگان:	۱۰۰۰
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۵۹۳۲-۰۰-۵
قیمت:	۱۵۰۰۰۰ تومان

نشانی: اردستان - میدان امام خمینی، خیابان قیام، جنب

مسجد امام حسین(ع) - ۹۱۳۷۲۹۴۷۵۷

www.ketabsoo.com خرید از سایت:

مرکز بخش: کتاب ایده آل تهران

۰۲۱-۶۶۴۰۹۵۲۹ - ۶۶۳۴۵۰۲۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
۱۲	اهداف و ضرورت
۱۳	تاریخچه
۱۶	ساختار کتاب
۱۷	فصل اول: مفاهیم، مبانی و چستی گزارشگری جرم
۱۷	مبحث اول: مفاهیم و مبانی گزارشگری جرم
۱۸	گفتار اول: تعاریف
۱۸	بند اول: سیاست جنایی
۱۹	بند دوم: سیاست جنایی مشارکتی
۱۹	بند سوم: گزارشگری
۲۰	بند چهارم: مقایسه گزارش جرم و اعلام جرم
۲۲	بند پنجم: مقام دریافت کننده گزارشهای جرم
۲۲	بند ششم: جرم
۲۵	بند هفتم: رابطه شکایت کیفری و گزارش جرم
۲۷	گفتار دوم: مبانی گزارشگری جرم
۳۰	بند اول: مبانی جرم شناختی
۳۸	بند دوم: مبانی سیاست جنایی: سیاست جنایی مشارکتی
۴۹	بند سوم: مبانی حقوقی؛ عدالت
۵۱	مبحث دوم: چستی گزارشگری جرم

۵۱	گفتار اول: اهداف گزارشگری جرم
۵۲	بند اول: پیشگیری
۵۵	بند دوم: ارتقای آمار جنایی
۵۹	بند سوم: جلوگیری از بی کیفرمانی
۶۰	بند چهارم: کاهش هزینه‌های نهاد عدالت کیفری
۶۱	گفتار دوم: کنشگران گزارشگری جرم
۶۱	بند اول: پلیس
۶۸	بند دوم: شرکت‌های خصوصی
۷۱	بند سوم: رسانه
۷۴	بند چهارم: شاهد و مطلعین
۷۴	بند پنجم: دوربین‌های مداربسته
۷۷	بند ششم: جامعه مدنی
۷۸	گفتار سوم: سازوکار گزارشگری در مجرای مختلف
۷۹	بند اول: جرایم خرد
۸۰	بند دوم: فساد اداری
۸۷	بند سوم: جرایم مسئولین حکومتی
۹۳	بند چهارم: در سایر جرایم با اهمیت
۹۷	گفتار چهارم: الگوهای گزارشگری
۹۸	بند اول: گزارشگری اختیاری
۱۲۱	بند دوم: گزارشگری اجباری (الزامی)
۱۲۹	گفتار پنجم: چالش‌ها و راه حل‌های ناظر بر گزارشگری جرم
۱۳۱	بند اول: تعارض تکالیف قانونی
۱۳۴	بند دوم: تعدی به حریم خصوصی

۱۳۵	بند سوم: عدم تمایل مردم به گزارشگری
۱۴۱	بند چهارم: حمایت از گزارشگران جرم و پشتیبانان آنها
۱۵۱	فصل دوم: مبانی اسلامی گزارشگری جرم
۱۵۲	مبحث اول: توجیهات گزارشگری جرم
۱۵۲	گفتار اول: توجیه کلامی گزارشگری جرم
۱۵۶	گفتار دوم: توجیهات فقهی گزارشگری جرم
۱۵۶	بند اول: نفی اعانه بر اثم
۱۶۲	بند دوم: سد ذرایع و مقدمه حرام
۱۶۷	بند سوم: دلیل عقل
۱۶۹	بند چهارم: قاعده اختلال النظام
۱۷۲	بند پنجم: شهادت تبرعی
۱۷۷	بند ششم: امر به معروف و نهی از منکر
۱۸۴	بند هفتم: مستثنیات فقهی گزارشگری جرم
۱۸۷	مبحث دوم: ادله مخالف
۱۸۷	گفتار اول: جایگاه کرامت انسانی
۱۹۳	گفتار دوم: نفی تمامی
۱۹۳	بند اول: تمامی و سخن چینی در قرآن
۱۹۴	بند دوم: تمامی در روایات
۱۹۷	گفتار سوم: نفی تجسس
۲۰۵	گفتار چهارم: نفی غیبت
۲۱۰	گفتار پنجم: حمل بر صحت کردن عمل مسلمان
۲۱۲	بند اول: آیات

بند دوم: روایات

۲۱۲

جمع بندی فصل

۲۱۴

فصل سوم: الگوی مطلوب برای نظام کیفری جمهوری اسلامی ایران

۲۱۷

مبحث اول: گزارشگری جرم در نظام حقوقی ایران

۲۱۷

گفتار اول: مبانی اعلام جرم در ایران

۲۱۸

بند اول: جلوگیری از اطاله دادرسی

۲۱۸

بند دوم: کیفردهی مجرمین

۲۱۹

بند سوم: تحقق بخشی به سیاست جنایی مشارکتی

۲۱۹

گفتار دوم: اثر گزارشگری جرم در میزان مجازات

۲۲۳

گفتار سوم: انواع دسته بندی گزارشگری جرم در حقوق کیفری ایران

۲۲۴

بند اول: دسته بندی گزارش جرم بر اساس اجباری و اختیاری بودن

۲۲۴

بند دوم: دسته بندی گزارشگری بر اساس گزارش دهنده جرم

۲۳۱

بند سوم: دسته بندی بر اساس کتبی یا شفاهی بودن

۲۳۵

گفتار چهارم: ضمانت اجراهای گزارشگری جرم

۲۳۷

گفتار پنجم: حمایت از گزارشگران در ایران

۲۴۴

مبحث دوم: الگوهای گزارشگری برای نظام عدالت کیفری ایران

۲۵۵

گفتار اول: الگوهای تقنینی

۲۵۶

گفتار دوم: الگوهای اجرایی-قضایی

۲۶۴

نتیجه گیری

۲۷۷

منابع

۲۸۳

مقدمه

از ابتدای حیات بشری، انسان‌ها پیوسته به دنبال استفاده از ابزار کیفری برای کنترل روابط میان خود بوده‌اند. این ابزار در مراحل مختلفی اعمال می‌شود که یکی از آنها، مرحله کشف جرم و تعقیب مرتکب است. هیچ شکی نیست که تمام ابزارهای کیفری، نخست در اختیار جامعه بوده‌است تا از این رهگذر از ارتکاب هرآنچه که به نظم و امنیت اجتماعی ایشان لطمه وارد می‌نماید، ممانعت به عمل آورند. لیکن جامعه، اعمال این حکومت را به دولت‌ها تفویض نموده است. لذا کنترل جرم، یکی از وظایف اصلی هر دولت است. یکی از تجلی‌گاه‌های کنترل جرم، تعقیب کیفری است که امروزه مقام تعقیب، متولی آن است. اما باید به یاد داشت که امروزه، تنها نمی‌توان قوه قضائیه را مسئول مبارزه با جرایم ارتكابی در جامعه دانست. بلکه قوه مجریه و همه نهادهای اجرایی و همین‌طور مراجع اجتماعی غیردولتی و نهادها و یکایک افراد جامعه و خود بزه‌دیدگان نیز باید در پیشگیری از ارتکاب جرایم، سهم بوده و نقش خود را ایفا نمایند. در عصر حاضر، تجربه‌ها، بررسی‌ها و مطالعات گوناگون در این حوزه نشان داده است که مشارکت اجتماعی به معنای سهیم‌نمودن مردم اجتماع و سازمان‌ها و نهادهای غیردولتی، از مهم‌ترین عوامل پیشگیری از ارتکاب جرم می‌باشد. چرا که از یک طرف موجب شکل‌گیری یک بسیج همه‌جانبه در پیشگیری از جرم می‌شود، و از طرفی باعث می‌شود که میزان هزینه‌های دولت و نهادهای حکومتی برای مبارزه با جرم و انحرافات اجتماعی، کاهش یابد و در عین حال جرم‌ستیزی و تقید به هنجارها را در میان مردم جامعه، نهادینه می‌نماید. مضافاً اینکه بستر ارتکاب جرم

توسط مجرمین را از بین می‌برد. به عبارت دیگر، در صورتی که کارگزاران امنیت در جامعه، بخواهند به تنهایی، امنیت را در جامعه برقرار کنند، عملاً به نتیجه مطلوب نخواهند رسید؛ چرا که امنیت باید به تعداد جمعیت یک جامعه، قابل تقسیم باشد. هنگامی که آسیب‌ها و جرایم و کژروی‌ها در یک جامعه گسترش یافته و در میان همه اقشار جامعه، ریشه می‌دواند، ناگزیر باید طرح‌هایی فراگیر را به اجرا درآورد. لذا در درجه اول لازم است که این پدیده‌ها برای آنها، به یک مسئله اجتماعی تبدیل شود تا جایی که وجود آن را برای خود به عنوان تهدیدی اجتماعی تلقی نمایند.

اساساً از منظر مردم‌سالاری، وجود نظام قضایی و دادگستری به نوعی حاصل احساس بی-مسئولیتی جامعه در خصوص جرم و آشگفتگی است. از این رو، آن دسته از شهروندانی که صرفاً متوقع‌اند قضات، نیروهای پلیس و سایر سازمان‌ها و نهادهای عدالت کیفری مشکل بزه‌کاری را حل کنند، به عنوان شهروندانی غیرواقع‌بین تلقی خواهند شد. (ترابی، ۱۳۸۲، ۱۰۰) تجربه نشان داده است که استفاده از سیاست جنایی مشارکتی در مراحل مختلف رسیدگی به پرونده‌های کیفری و خصوصاً در مرحله کشف و تعقیب مرتکب، تأثیر قابل ملاحظه‌ای در پیشگیری از برخی جرایم و ارتقای آمار جنایی داشته است. جرم‌شناسان معتقدند که این سیاست جنایی در دو مرحله اولیه و ثانویه اعمال می-شود. هدف اصلی سیاست جنایی مشارکتی کنشی یا اولیه، پیشگیری از ارتکاب جرم یا کاهش آن از طریق فرهنگ‌سازی در رفتارهای اجتماعی است که به آن پیشگیری اجتماعی نیز گفته می‌شود و بیانگر نقش مردم در کاهش ارتکاب جرم است. هدف سیاست جنایی مشارکتی واکنشی یا ثانویه، دخالت دادن مردم و نهادهای غیردولتی در فرآیند کیفری پس از وقوع جرم است. در این رویکرد، دیگر نهاد عدالت کیفری، تنها مرجع پاسخگویی و حل اختلاف نیست بلکه از ظرفیت نهادهای مردمی و جامعه‌ای نیز در این زمینه استمداد می‌شود. با مشارکت مردم در فرآیند کیفری، شاهد احترام به اراده مردم خواهیم بود که نتیجه آن افزایش اعتماد عمومی به دستگاه عدالت کیفری و کاهش ارتکاب جرم است. (شیعه علی، زارع ۱۳۹۴، ۲۹۰)